

พงษ์เทพ สันติกุล, 2506-

องค์การและการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์.

1. สังคมสงเคราะห์. 2. การบริหารงานสังคมสงเคราะห์. 3. องค์การ. 4. การจัดการ.

HV40

ISBN 978-616-314-960-2

ลิขสิทธิ์ของศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ สันติกุล
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 เดือนธันวาคม 2565

จำนวน 90 เล่ม

จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโคมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพปกจาก www.freepik.com

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2558 จำนวน 300 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนธันวาคม 2563 จำนวน 100 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 3 เดือนธันวาคม 2565 จำนวน 90 เล่ม

ราคาเล่มละ 240.- บาท

	หน้า
สารบัญภาพ	(11)
สารบัญตาราง	(12)
คำนิยาม	(13)
คำนำ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	2
ความหมายของสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	3
บทบาทในการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์	4
ความหมายของสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ในศตวรรษที่ 21	5
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ของไทย	5
การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์	6
ความยากจนและความแปลกแยกทางสังคม	6
ปัญหาสังคมยุคโลกาภิวัตน์	7
แนวคิดการบริหารจัดการที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทและการปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	7
แนวคิดสวัสดิการนิยม (Welfarism)	7
แนวคิดวิชาชีพ (Professionalism)	8
แนวคิดผู้บริโภคนิยม (Consumerism)	8
แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participationism)	8
แนวคิดการบริหารจัดการนิยม (Managerialism)	12
ความเกี่ยวข้องของการบริหารจัดการกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	12
ผู้บริหารองค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	16
ความสำคัญของการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	17
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	18
สมรรถนะของผู้บริหารองค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	21
นิยามศัพท์	25
แนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้ในการบริหารจัดการ	27
สรุปท้ายบท	31
คำถามท้ายบท	31
เอกสารอ้างอิง	32

	หน้า
บทที่ 2 องค์กร การบริหาร และการจัดการ	33
องค์กร (Organization)	33
ความหมายขององค์กร	33
องค์ประกอบขององค์กร	35
ประเภทขององค์กร	35
สิ่งแวดล้อมขององค์กร	37
ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร	38
วัฒนธรรมองค์กร	39
ความเป็นสาธารณะขององค์กร	40
องค์การสาธารณะ	41
ความแตกต่างระหว่างองค์การสาธารณประโยชน์กับองค์การประเภทอื่น	43
องค์กรพัฒนาเอกชน	44
องค์กรชุมชน	44
องค์กรสวัสดิการสังคมและองค์กรสังคมสงเคราะห์	45
"การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (Management)	46
ความหมายและความแตกต่างของ "การบริหาร" และ "การจัดการ"	46
ความสำคัญของการบริหารจัดการ	47
บทบาทของการบริหารจัดการ	47
ระบบการบริหารจัดการ	48
การบริหารจัดการในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	49
สรุปท้ายบท	50
คำถามท้ายบท	51
เอกสารอ้างอิง	52
บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์กร	53
แนวคิดยุคคลาสสิก (Classical Theory)	53
แนวคิดการบริหารจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)	53
แนวคิดหลักการบริหารจัดการ (Administrative Theory)	54
- แนวคิดการบริหารจัดการของ Henri Fayol	54
- แนวคิดการบริหารจัดการของ Lyndall Urwick	56
- แนวคิดทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucratic Management)	56
แนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Theory)	57
- แนวคิดของ Elton Mayo	57
แนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ (Modern Theory)	57
- แนวคิดทฤษฎี X ทฤษฎี Y	57

	หน้า
- ทฤษฎีระบบ	58
- แนวคิดการใช้อำนาจของผู้บริหาร	59
การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการปฏิรูประบบราชการ	60
- การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM)	60
- แนวคิดการปฏิรูประบบราชการ (Reinventing Government)	61
การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	67
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)	67
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	70
การนำแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการมาใช้ในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	75
ลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	77
สรุปท้ายบท	78
คำถามท้ายบท	79
เอกสารอ้างอิง	80
บทที่ 4 หน้าที่ทางการบริหารจัดการ	83
การวางแผน	83
ความหมาย	83
ความสำคัญของแผน	84
ประเภทของแผน	84
ลักษณะของแผนที่ดี	85
กระบวนการและขั้นตอนการวางแผน	86
การวางแผนยุทธศาสตร์	88
การประสานงาน	92
ความหมาย	92
ประเภทการประสานงาน	92
องค์ประกอบของการประสานงาน	93
สิ่งที่ต้องประสานงาน	93
หลักการประสานงาน	94
เครื่องมือหรือกลไกการประสานงาน	94
วิธีประสานงาน	94
การประสานงานในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	95
การควบคุม	96
ความหมาย	96
วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการควบคุม	96
ปัจจัยที่ใช้ในการควบคุมทางการบริหาร	96

	หน้า
กระบวนการควบคุม	97
ประเภทของการควบคุม	97
หลักการควบคุมที่ดี	98
การกำกับ ติดตามและประเมินผล	99
ความหมาย	99
วัตถุประสงค์การกำกับ ติดตามและประเมินผล	99
สาระสำคัญของการติดตามและประเมินผล	99
ประเด็นการติดตามและประเมินผล	99
รูปแบบการประเมินผล	100
การติดตามและการนิเทศงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	101
วัตถุประสงค์การนิเทศงานสังคมสงเคราะห์	104
ความหมายของการนิเทศงานสังคมสงเคราะห์	104
สรุปท้ายบท	105
คำถามท้ายบท	106
เอกสารอ้างอิง	107
บทที่ 5 บรรษัทภิบาล (Corporate Social Responsibility: CSR)	109
ความหมาย	109
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบรรษัทภิบาล	110
ระดับและประเภทของบรรษัทภิบาล	111
ระดับของบรรษัทภิบาล	111
ประเภทของบรรษัทภิบาล	111
การนำแนวคิดบรรษัทภิบาลมาใช้ในองค์กร	112
บรรษัทภิบาลในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์องค์กร	114
ตัวอย่างการนำแนวคิดบรรษัทภิบาลมาใช้ขององค์กรในประเทศไทย	115
สรุปท้ายบท	119
คำถามท้ายบท	120
เอกสารอ้างอิง	121
บทที่ 6 การจัดการความรู้ (Knowledge Management)	123
ความหมาย	123
ประเภทของความรู้	124
ระดับของความรู้	124
กระบวนการจัดการความรู้	125
เครื่องมือจัดการความรู้และกระบวนการส่งเสริมการจัดการความรู้ในองค์กร	126

	หน้า
เครื่องมือจัดการความรู้	126
กระบวนการส่งเสริมการจัดการความรู้ในองค์กร	127
การจัดการความรู้ในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	128
สรุปท้ายบท	130
คำถามท้ายบท	130
เอกสารอ้างอิง	131
บทที่ 7 องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)	133
ความหมายและองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้	133
แนวทางการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้	134
องค์ประกอบการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้	135
การปรับเปลี่ยนองค์กรสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้	137
การสร้างองค์กรสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	138
การเรียนรู้แบบทีม (Team Learning)	139
ความหมายของการเรียนรู้แบบทีม	140
ลักษณะของทีมเรียนรู้ที่ดี	140
ทักษะในการสร้างทีมแห่งการเรียนรู้	141
บทบาทของทีมเรียนรู้ในองค์กรแห่งการเรียนรู้	141
สรุปท้ายบท	142
คำถามท้ายบท	143
เอกสารอ้างอิง	144
บทที่ 8 การจัดการรายกรณี (Case Management)	145
ความหมาย	145
ลักษณะสำคัญของการจัดการรายกรณี	146
รูปแบบการจัดการรายกรณี	147
บทบาท ภารกิจ และหน้าที่ ในการปฏิบัติงานรายกรณี	147
ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager)	149
การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์	149
การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม	151
สรุปท้ายบท	152
คำถามท้ายบท	153
เอกสารอ้างอิง	154

	หน้า
บทที่ 9 การบริหารวิกฤต	155
ความนำ	155
ความหมายของวิกฤต	156
ขั้นตอนของวิกฤต	156
ประเภทของวิกฤต	158
การบริหารวิกฤต	160
การบวนการวางแผนการบริหารวิกฤต	160
กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับแผนการบริหารวิกฤต	162
ทีมบริหารวิกฤต	162
รูปแบบการบริหารจัดการวิกฤต	163
ตัวอย่างการบริหารวิกฤตโรคโควิด-19	165
การบริหารวิกฤตของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)	165
การบริหารวิกฤตโควิด-19 กลุ่มบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.)	167
การบริหารวิกฤตโควิด-19 ของบริษัทเชลล์ประเทศไทย	168
สรุปท้ายบท	169
คำถามท้ายบท	170
เอกสารอ้างอิง	171
บทที่ 10 บทสรุป	173
ความสำคัญของการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	173
องค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	177
การบริหารจัดการในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	179
สรุปแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ	180
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	181
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	184
การบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ในยุคโลกาภิวัตน์	185
สรุปท้ายบท	191
คำถามท้ายบท	193
เอกสารอ้างอิง	194
บรรณานุกรม	195
ดัชนี	200

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์กับการบริหารจัดการ	13
1.2 สมาชิกในองค์กรสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	16
3.1 ระบบองค์การ	59
6.1 ระดับการบริหารและทักษะความรู้ที่จำเป็น	130

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ตัวอย่างแนวคิดการทฤษฎีองค์การ	14
1.2 แนวคิดและทฤษฎีและภารกิจการบริหารองค์การ	28
2.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการรักษาผลประโยชน์	39
4.1 ความแตกต่างระหว่างกรณีศึกษาในการศึกษาและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	103
10.1 โครงสร้างประชากรประเทศอาเซียน	175
10.2 เกณฑ์จำแนกองค์การสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์	178